

Bożena Pera

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
Wydział Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych
Katedra Handlu Zagranicznego
perab@uek.krakow.pl

KRAJE BRICSMAT JAKO PARTNERZY HANDLOWI PAŃSTW GRUPY WYSZEHRADZKIEJ

Streszczenie: Celem artykułu jest przedstawienie handlu zagranicznego Polski z krajami BRICSMAT, zaliczanymi do gospodarek wschodzących, na tle Czech, Słowacji i Węgier oraz próba określenia ich znaczenia w wymianie handlowej państw Grupy Wyszehradzkiej zarówno w ujęciu geograficznym, jak i towarowym. Analizą objęto okres 2004-2013. W artykule określono miejsce krajów BRICSMAT we współczesnej gospodarce światowej i globalnym handlu. Następnie zaprezentowano znaczenie wymiany handlowej Polski i pozostałych państw Grupy Wyszehradzkiej z krajami BRICSMAT. W ostatniej części opracowania podjęto próbę oceny zmian struktury towarowej polskiego eksportu i importu z/do krajów BRICSMAT w porównaniu do pozostałych państw Grupy Wyszehradzkiej. W tym celu zastosowano taksonomiczne metody grupowania obiektów.

Słowa kluczowe: kraje BRICSMAT, handel zagraniczny, Polska, państwa Grupy Wyszehradzkiej, struktura eksportu i importu.

Wprowadzenie

W literaturze przedmiotu można spotkać różne akronimy, za pomocą których podejmowane są próby określenia grupy państw wyodrębnionych do analizy. Uwzględniane są wspólne cechy, przesłanki rozwoju, pozytywne, jak i negatywne zmiany zachodzące na rynkach tych krajów, czy też ich pozycja w globalnej wymianie handlowej oraz udział w gospodarce światowej. Na potrzeby niniejszego opracowania wprowadzono akronim BRICSMAT, stanowiący rozwinięcie określenia grupy państw, zaliczanych do gospodarek wschodzących, charakteryzujących się wysokim tempem wzrostu PKB i zwiększającym się udziałem w globalnej wymianie handlowej.

Celem opracowania jest przedstawienie handlu zagranicznego Polski z krajami tworzącymi tę grupę gospodarek wschodzących na tle Czech, Słowacji i Węgier oraz próba określenia ich znaczenia w wymianie handlowej państw Grupy Wyszehradzkiej zarówno w ujęciu geograficznym, jak i towarowym.

W artykule do analizy zmian zachodzących w strukturze wymiany handlowej badanych krajów zastosowano taksonomiczne metody grupowania obiektów.

1. Miejsce krajów BRICSMAT w gospodarce światowej

Kraje BRICSMAT¹ stanowią grupę podmiotów, która w kolejnych dekadach może zmienić układ sił gospodarczych we współczesnej gospodarce światowej [Agarwal, 2008]. Obok tradycyjnie wymienianych państw BRICS uwzględniono w niej kraje zaliczane do grupy N-11, stwarzające perspektywy długotrwałego wzrostu gospodarczego. Zaproponowaną grupę BRICSMAT stanowią: Brazylia, Rosja, Indie, Chiny – kraje tworzące BRIC [Puślecki, Walkowski i Szymczyński, 2011, s. 35-42], a od 2010 r. została do nich przyłączona RPA. W badaniu uwzględniono także Meksyk, Turcję, jak również cztery państwa ASEAN [Klecha-Tylec, 2013, s. 71-72]: Indonezję, Malezję, Filipiny i Tajlandię. Kraje te są zaliczane do gospodarek wschodzących, jednak Meksyk został już przyjęty do OECD. Spośród 11 krajów objętych analizą 8 należy do grupy G-20, utworzonej przez 19 państw i Unię Europejską – reprezentującej najbogatsze kraje na świecie oraz koncentrującej się głównie na dyskusji w zakresie międzynarodowej polityki finansowej, jak i wokół najważniejszych problemów gospodarki globalnej. Gospodarki wschodzące, do których zaliczane są państwa BRICSMAT, charakteryzują się ponadto brakiem rozwiniętej infrastruktury, nieukształtowanym otoczeniem biznesowym, gwarantującym bezpieczeństwo realizacji podejmowanych projektów oraz często występującą w nich korupcją [Żukrowska, 2012, s. 39]. W latach 1970-2013 zauważyć jednak można znaczący wzrost udziału badanej grupy w globalnym produkcie (tabela 1).

---

¹ Do często spotykanych akronimów grup państw stworzonych na potrzeby ich analizy należą m.in.: BRICS – zaproponowany w 2001 r. przez J. O’Neilla, ekonomistę Banku Goldman Sachs, dla określenia Brazylii, Rosji, Indii Chin, od 2010 r. do tej wyodrębnionej grupy została przyłączona RPA; CIVETS (Kolumbia, Indonezja, Wietnam, Egipt, Turcja i RPA), MINT (Meksyk, Indonezja, Nigeria, Turcja), IBSA (Indie, Brazylia, RPA), BASIC (Brazylia, RPA, Indie i Chiny), N-11 (Next Eleven) – do której zalicza się m.in.: Bangladesz, Egipt, Filipiny, Indonezję, Iran, Koreę Płd., Meksyk, Nigerię, Pakistan, Turcję i Wietnam.

Tabela 1. Udział krajów BRICSMAT w światowym produkcie brutto w latach 1970-2013 (w %)

Kraje	1970	1980	1990	2000	2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Brazylia	1,0	1,6	1,8	2,0	1,9	2,4	2,7	2,7	3,3	3,5	3,1	3,0
Chiny	2,7	2,5	1,8	3,6	4,9	6,2	7,3	8,7	9,2	10,3	11,5	12,5
Filipiny	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Indie	1,8	1,5	1,4	1,4	1,8	2,1	2,1	2,3	2,6	2,7	2,6	2,6
Indonezja	0,3	0,7	0,6	0,5	0,6	0,8	0,8	0,9	1,1	1,2	1,2	1,2
Malezja	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Meksyk	1,5	2,2	1,5	2,1	1,9	1,8	1,8	1,5	1,6	1,6	1,6	1,7
Rosja	-	-	-	0,8	1,6	2,3	2,7	2,1	2,4	2,7	2,8	2,9
RPA	0,5	0,7	0,5	0,4	0,5	0,5	0,4	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5
Tajlandia	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Turcja	0,7	0,8	0,9	0,8	1,0	1,1	1,2	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
Kraje BRICS	4,5	5,5	4,7	7,3	9,5	12,2	13,9	14,9	16,6	18,3	19,1	20,1
Kraje BRICSMAT Ogółem	9,2	10,7	9,2	12,5	15,2	18,3	20,1	20,8	23,2	24,8	25,7	26,7
Współczynnik zmienności	95,1	76,1	69,0	92,7	98,3	102,8	110,5	127,5	121,8	127,0	137,8	143,1
Współczynnik zmienności (bez Chin)	87,5	75,1	71,7	82,6	75,3	74,5	77,2	79,3	82,1	84,0	80,4	77,4

Źródło: [www 2].

W 2013 r. łącznie kraje BRICSMAT wytwarzały około 27% światowego produktu brutto. Blisko 3/4 tego udziału przypadało na całą grupę BRICS, w której niewiele niższy udział miały Chiny. W badanym okresie odnotowano zwiększenie się w znacznym stopniu różnicy pomiędzy udziałem Chin i pozostałych krajów tworzących tę grupę w światowym produkcie brutto. Bardzo duże zróżnicowanie, głównie pomiędzy Chinami a pozostałymi krajami tworzącymi tę grupę, potwierdzają także wielkości współczynnika zmienności (od 2000 r. wykazuje on tendencję rosnącą). Nieuwzględnienie gospodarki chińskiej w analizie znacznie obniża stopień zróżnicowania pomiędzy podmiotami tworzącymi badaną grupę, co jeszcze mocniej podkreśla znaczenie w niej tego kraju (tabela 1). Większy stopień podobieństwa w tej grupie krajów można odnotować w przypadku badania poziomu rozwoju gospodarczego mierzonego PKB per capita². Państwa BRICSMAT nadal jednak dzieli olbrzymi dystans rozwojowy od krajów wysoko rozwiniętych, chociaż w analizowanej grupie państw zaliczanych do gospodarek wschodzących można odnotować w latach 1970-2012 znaczny wzrost wartości tego wskaźnika³. Badana grupa krajów jest o wiele bardziej

² Obliczony wskaźnik zmienności osiągał wartości na znacznie niższym poziomie w porównaniu do udziału w światowym produkcie. Przykładowo w 1970 r. wyniósł on 60,1%, w kolejnych latach około 78% w 1980 r. i 2000 r., w pierwszym dziesięcioleciu XXI w. odnotowano jego spadek z 70,9% w 2005 r. do 58,3% w 2012 r. [www 2].

³ Największe zmiany w badanej grupie wystąpiły w przypadku Brazylii z 363 USD w 1970 r. do 11169 USD w 2012 r., w Chinach ze 113 USD do 5958 USD w 2012 r., Malezji z 334 USD do 10023 USD w 2012 r. [www 2].

jednolita względem PKB per capita w porównaniu do jej udziału w światowym produkcie.

Od początku XXI w. prowadzone są liczne badania naukowe i opracowywane prognozy, które jednoznacznie wskazują na wzrost znaczenia krajów BRICSMAT w gospodarce światowej. W szczególny sposób dotyczą one analiz wskazujących na zrównanie się chińskiego i amerykańskiego PKB w ujęciu nominalnym, chociaż niektóre z nich ujmują badane zjawisko szerzej, uwzględniając całą grupę BRICS i pozostałe kraje, których pozycja w gospodarce światowej rośnie [Wilson i Purushothaman, 2003; *Dating Game...*, 2010; OECD, 2012, s.22; PwC, 2013, s. 2; *Chinese...*, 2013; OECD, 2013, s. 194]. Opracowania te różnią się osiągniętymi wynikami, jak również podmiotowym oraz przedmiotowym ujęciem problemu. Wszystkie one jednak są zgodne co do osiągniętych rezultatów wskazujących na zmianę układu sił w gospodarce globalnej w kolejnych dziesięcioleciach XXI w. W założeniach opracowanych prognoz występują różnice w zakresie przewidywanego tempa zmian i skali badanego zjawiska.

Dynamika zmian zachodzących w badanej grupie krajów została przedstawiona w kolejnej tabeli.

Tabela 2. Realne tempo wzrostu PKB krajów BRICSMAT w latach 1970-2013 (w %)

Kraje	1970-1980	1980-1989	1990-2000	2000-2010	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Brazylia	8,3	3,1	2,8	3,7	6,1	5,2	-0,3	7,5	2,7	0,9	2,4
Chiny	5,9	10,8	10,6	10,8	14,2	9,6	9,2	10,4	9,3	7,7	7,6
Filipiny	6,0	0,5	3,2	4,9	6,6	4,1	1,1	7,6	3,6	6,8	7,0
Indie	3,3	5,6	6,0	7,9	9,8	3,9	8,5	10,5	6,3	3,2	4,9
Indonezja	7,8	5,7	4,2	b.d.	6,3	6,0	4,6	6,2	6,5	6,2	5,7
Malezja	8,5	4,9	7,0	5,0	6,3	4,8	-1,5	7,4	5,1	5,6	4,0
Meksyk	6,4	0,8	3,1	2,1	3,1	1,4	-4,7	5,1	4,0	3,9	1,3
Rosja	-	-	-	5,4	8,5	5,2	-7,8	4,5	4,3	3,4	1,5
RPA	3,0	1,3	2,1	3,9	5,5	3,6	-1,5	3,1	3,5	2,5	1,9
Tajlandia	7,1	7,0	4,2	4,6	5,4	1,7	-0,9	7,3	0,3	6,4	3,0
Turcja	4,7	5,3	3,9	4,7	4,7	0,7	-4,8	9,2	8,8	2,2	3,5

Źródło: [www 2].

Najwyższe realne tempo wzrostu PKB w badanej grupie państw odnotowano w przypadku krajów azjatyckich (Chin, Filipin, Indonezji, jak również w Indiach). Gospodarki wymienionych państw, jako jedyne w grupie BRICSMAT, pomimo ich powiązań z gospodarką światową – chociażby poprzez wymianę handlową, okazały się niepodatne na globalny kryzys, który rozpoczął się w 2009 r. [Wojtyna, 2010, s. 25-43; Klecha-Tylec, 2011, s. 165-172, 175-178, 180-182].

Znaczenie krajów BRICSMAT w globalnej wymianie handlowej zostało przedstawione w kolejnej tabeli.

Tabela 3. Udział krajów BRICSMAT w globalnym eksporcie i imporcie w latach 2004-2013 (w %)

Kraje	2004	2007	2009	2011	2013	2004	2007	2009	2011	2013
	Eksport					Import				
Brazylia	1,0	1,1	1,2	1,4	1,3	0,7	0,9	1,0	1,3	1,3
Chiny	6,4	8,7	9,6	10,4	11,7	5,9	6,7	7,9	9,5	10,4
Filipiny	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3
Indie	0,8	1,1	1,3	1,6	1,7	1,0	1,6	2,0	2,5	2,5
Indonezja	0,8	0,8	0,9	1,1	1,0	0,6	0,6	0,7	1,0	1,0
Malezja	1,4	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1
Meksyk	2,0	1,9	1,8	1,9	2,0	2,1	2,0	1,9	2,0	2,1
Rosja	2,0	2,5	2,4	2,8	2,8	1,0	1,6	1,5	1,8	1,8
RPA	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
Tajlandia	1,0	1,1	1,2	1,2	1,2	1,0	1,0	1,0	1,2	1,3
Turcja	0,7	0,8	0,8	0,7	0,8	1,0	1,2	1,1	1,3	1,3
Kraje BRICS	10,7	13,9	15,0	16,8	18,0	9,2	11,4	13,0	15,8	16,7
Kraje BRICSMAT Ogółem	17,0	20,1	21,2	23,2	24,5	15,5	17,6	19,1	22,6	23,8
Współczynnik zmienności	109,9	129,0	135,4	134,3	144,5	110,1	110,0	121,3	123,8	129,4
Współczynnik zmienności (bez Chin)	53,6	55,7	52,5	56,0	57,6	47,4	47,1	47,4	49,1	48,5

Źródło: [www 2].

W 2013 r. badana grupa krajów była eksporterem blisko 1/4 towarów na światowy rynek, z czego prawie 75% przypadało na 5 państw BRICS. Jej udział w globalnym handlu wzrósł o ponad 7 p.p. Największe znaczenie miał eksport z Chin, na który w 2013 r. przypadało 40% towarów sprzedawanych na rynki zagraniczne przez wszystkie kraje BRICSMAT i jeszcze więcej, bo 60% towarów eksportowanych z wyodrębnionej podgrupy BRICS. W analizowanym okresie w przypadku Brazylii, Indii, Indonezji, Rosji, Tajlandii udział wzrostu eksportu nie przekroczył 1 p.p. W pozostałych krajach utrzymywał się on na zbliżonym poziomie w całym badanym okresie, stąd też kształtowanie się wskaźników zmienności na o wiele niższym poziomie w grupie BRICSMAT bez udziału Chin (tabela 3).

W porównaniu do eksportu udział grupy BRICSMAT w globalnym imporcie kształtował się na nieco niższym poziomie, chociaż w badanym okresie nastąpił większy jego wzrost (o ponad 8 p.p.). W latach 2004-2007 na pięć krajów BRICS przypadało około 60% towarów importowanych do całej wyodrębnionej grupy, jednak w kolejnych latach rosło ich znaczenie i w 2013 r. osiągnęły już one 70% udział w zakupach na rynkach zagranicznych badanej jedenastki państw.

W przypadku Chin odnotowano znaczący wzrost udziału o 4,5 p.p., natomiast dla Brazylii, Indonezji, Rosji, Tajlandii i Turcji zachodzące zmiany nie przekraczały 1 p.p. W porównaniu do powyższych krajów import do Indii wzrósł

o 1,5 p.p. Natomiast w przypadku Filipin wystąpiła przeciwna tendencja – nieznaczny spadek udziału tego kraju w globalnym imporcie. W imporcie zachodziły podobne zmiany w zakresie kierunków kształtowania się współczynnika zmienności, jak w przypadku globalnego eksportu. Jednak osiągnięte niższe wartości wskaźnika wskazywały na mniejsze rozproszenie krajów BRICSMAT pod względem ich znaczenia w zakupach na światowym rynku.

Przeprowadzona analiza wykazała znaczne zróżnicowanie między krajami zaliczanymi do gospodarek wschodzących i potwierdziła rosnące znaczenie Chin w gospodarce światowej, jak i ich dominującą rolę w badanej grupie państw.

2. Znaczenie wymiany handlowej Polski z krajami BRICSMAT na tle pozostałych państw Grupy Wyszehradzkiej

W analizie wymiany handlowej Polski z krajami BRICSMAT jako punkt odniesienia zostały uwzględnione Czechy, Słowacja i Węgry, dodatkowo w przypadku określenia roli handlu zagranicznego także Unia Europejska.

W latach 2004-2013 w Polsce, jak i w pozostałych krajach Grupy Wyszehradzkiej oraz Unii Europejskiej eksport i import z państwami trzecimi w ujęciu nominalnym wykazywał tendencję rosnącą. Wyjątek stanowił jedynie 2009 r., w którym wystąpiła największa światowa recesja gospodarcza. Ponadto w badanym okresie w Polsce, Czechach i Słowacji odnotowano ponad trzykrotny wzrost wartości towarów (w cenach bieżących), sprzedawanych na rynki zagraniczne, a nieco niższy na Węgrzech (około ponad dwa i pół razy). Import w ujęciu nominalnym w Polsce i Czechach wzrósł ponad dwukrotnie, na Słowacji odnotowano trzykrotny wzrost jego wartości, natomiast na Węgrzech zaledwie niecałe półtora raza (tabela 4).

Tabela 4. Wielkość wymiany handlowej Polski, Czech, Węgier i Słowacji z krajami spoza Unii Europejskiej w latach 2004-2013 (w mld EUR)

Kraje	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Eksport										
Czechy	6,8	8,7	10,4	12,7	14,6	12,0	15,7	19,4	22,9	23,0
Polska	11,7	15,2	18,3	21,3	25,4	19,7	24,9	29,6	34,3	38,3
Słowacja	2,9	3,2	4,2	5,5	6,9	5,5	7,5	8,5	10,0	11,0
Węgry	7,0	8,9	11,6	13,6	14,9	11,8	15,6	18,2	18,2	18,0
Unia Europejska	946,0	1050,1	1151,9	1233,3	1307,7	1094,9	1353	1553,7	1683,1	1738,3
Import										
Czechy	11,0	11,4	14,4	17,1	22,2	16,5	23,9	27,6	27,1	25,3
Polska	17,7	20,1	27,2	32,2	39,9	29,3	39,2	45,4	50,0	48,5
Słowacja	5,0	6,1	8,8	11,1	13,5	9,9	13,7	15,3	15,8	15,9
Węgry	15,2	16,0	18,4	21,1	23,3	17,4	21,3	22,2	21,7	21,3
Unia Europejska	1026,5	1184,2	1364,7	1446,4	1585,3	1234,9	1530,4	1730,3	1800,0	1684,4

Źródło: [www 1].

W badanym okresie udział polskiego eksportu do krajów trzecich zwiększył się z 1,2% w 2004 r. do 2,2% w 2013 r. (dla porównania znaczenie wszystkich krajów Grupy Wyszehradzkiej w zagranicznej sprzedaży Unii Europejskiej wzrosło z 3,0% w 2004 r. do 5,2% w 2013 r.). Do Polski było dostarczane zaledwie 1,7% unijnego importu w 2004 r., w ciągu 10 lat do 2013 r. nastąpił jego wzrost o ponad 1 p.p. Łączny udział krajów Grupy Wyszehradzkiej w zakupach Unii Europejskiej na rynkach zagranicznych zwiększył się z 4,8% w 2004 r. do 6,6% w 2013 r. (tabela 4).

W badanym okresie, zarówno w eksporcie, jak i imporcie odnotowano wzrost znaczenia Grupy Wyszehradzkiej w wymianie handlowej z krajami trzecimi. Polska, a następnie Węgry, spośród tych 4 państw, przeznaczały największą część swojego eksportu i importu na pozaunijny rynek. Rezultaty osiągnięte przez te dwa kraje były jednak na niższym poziomie w odniesieniu do średniej wartości Unii Europejskiej, szczególnie w przypadku sprzedaży ich towarów na rynki zagraniczne⁴.

Przedstawienie powiązań handlowych Polski z krajami trzecimi, jak i określenie jej miejsca w porównaniu do pozostałych państw Grupy Wyszehradzkiej, umożliwi w pełniejszy sposób zaprezentowanie znaczenia wymiany handlowej badanych państw w relacjach z grupą BRICSMAT.

Tabela 5. Udział krajów BRICSMAT w eksporcie i imporcie Polski, Czech, Węgier i Słowacji do krajów spoza UE w latach 2004-2013 (w %)

Kraje	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Eksport										
Czechy	30,7	31,9	33,5	36,0	38,8	38,2	41,2	42,7	42,9	44,4
Polska	39,1	39,9	39,4	38,9	39,5	40,2	42,1	42,4	41,3	40,0
Słowacja	26,1	33,7	34,1	39,0	48,3	52,9	54,7	55,9	56,3	53,6
Węgry	25,7	28,1	34,6	34,4	34,5	38,1	40,1	38,6	37,9	38,5
Unia Europejska	26,9	27,8	29,2	29,6	30,8	30,5	33,1	34,8	34,5	34,9
Import										
Czechy	45,0	48,5	48,1	45,1	53,2	56,5	53,7	51,8	47,2	52,5
Polska	51,7	55,3	54,3	51,7	55,7	56,0	54,7	58,4	59,6	60,0
Słowacja	61,0	59,2	57,2	48,6	52,3	42,4	43,5	52,7	50,0	57,6
Węgry	50,6	50,9	53,7	49,6	57,1	52,5	54,4	59,6	56,3	56,5
Unia Europejska	11,0	12,4	13,2	13,4	14,6	14,3	15,5	15,7	15,9	16,1

Źródło: [www 2].

⁴ W eksporcie z Polski odnotowano wzrost udziału krajów trzecich z 19,4% w 2004 r. do 25,2% w 2013%, Węgier z 15,6% w 2004 r. do 22,1% w 2013 r., Słowacji z 12,8% w 2004 do 17,00% w 2013 r., Czechach z 12,3% w 2004 r. do 18,9% w 2013 r. W przypadku Unii Europejskiej średni poziom powiązań z krajami trzecimi wynosił ponad 30% w 2004 r. i następnie wzrósł do 38% w 2013 r. Uzyskane udziały importu badanych krajów Grupy Wyszehradzkiej z państw pozaunijnych w całym badanym okresie kształtowały się o kilka punktów procentowych wyżej w porównaniu do eksportu. Polska i Węgry były najsilniej powiązane z państwami trzecimi wśród krajów Grupy Wyszehradzkiej (w przypadku pierwszego z tych krajów wystąpił wzrost z 24,6% w 2004 r. do 31,4% w 2013 r., a w drugim z nich spadek udziału importu z 31,3% w 2004 r. do 28,3% w 2013 r.). Podobnie jak w przypadku eksportu Słowacji i Czech zakupy na rynkach krajów pozaunijnych odgrywały najmniejszą rolę. W latach 2004-2013 wystąpił wzrost importu z krajów trzecich do UE z 33,8% do 37,9% [www 2].

Kraje BRICSMAT mają o wiele większe znaczenie w eksporcie i imporcie Polski i pozostałych państw Grupy Wyszehradzkiej w porównaniu do średniej wartości dla Unii Europejskiej. Udział polskiego eksportu do grupy BRICSMAT stanowił około 40% towarów sprzedawanych na rynki zagraniczne. Najniższy stopień powiązań wśród krajów Grupy Wyszehradzkiej odnotowano w przypadku Węgier. W imporcie udział dostaw z BRICSMAT do krajów Grupy Wyszehradzkiej był o wiele wyższy – pochodziło z nich często powyżej połowy towarów przywożonych na ich rynek. W 2013 r. odnotowano najwyższy poziom zakupów dokonywanych przez polskie podmioty na rynkach wybranych gospodarek wschodzących – osiągający 60% udział w imporcie z państw niebędących członkami Unii Europejskiej. Dla porównania w przypadku towarów przywożonych z zagranicy kraje BRICSMAT nie odgrywały aż tak istotnej roli dla Unii Europejskiej (tabela 5).

Przeprowadzona analiza wskazuje, że badane 4 kraje Europy Środkowej i Wschodniej są w ściślejszych relacjach z państwami BRICSMAT, w tym głównie z Rosją i Chinami, niż wynika to ze średniej dla wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej.

W dalszej części zostanie podjęta próba określenia podobieństwa udziału krajów BRICSMAT w eksporcie i imporcie Polski, Czech, Słowacji i Węgier na podstawie jednej z taksonomicznych metod grupowania obiektów – tzw. średniej grupowej [Panek i Zwierzchowski, 2013, s. 95-96].

Tabela 6. Podobieństwo udziału krajów BRICSMAT w eksporcie i imporcie Polski, Czech, Węgier i Słowacji w 2004 r. i 2013 r.

Rok	Czechy	Polska	Słowacja	Węgry
2004	Grupa 1: {Brazylia, Indonezja, Maleszja, Filipiny, RPA, Tajlandia} Grupa 2: {Chiny} Grupa 3: {Indie, Meksyk} Grupa 4: {Rosja} Grupa 5: {Turcja}	Grupa 1: {Brazylia} Grupa 2: {Chiny} Grupa 3: {Indie, Indonezja, Maleszja, Meksyk, Filipiny, RPA, Tajlandia} Grupa 4: {Rosja} Grupa 5: {Turcja}	Grupa 1: {Brazylia, Indie, Indonezja, Maleszja, Filipiny, Tajlandia} Grupa 2: {Chiny} Grupa 3: {Meksyk, RPA} Grupa 4: {Rosja} Grupa 5: {Turcja}	Grupa 1: {Brazylia, Meksyk, RPA} Grupa 2: {Chiny} Grupa 3: {Indie, Indonezja, Maleszja, Filipiny, Tajlandia} Grupa 4: {Rosja} Grupa 5: {Turcja}
2013	Grupa 1: {Brazylia, Indie, Meksyk, RPA} Grupa 2: {Chiny} Grupa 3: {Indonezja, Maleszja, Filipiny, Tajlandia} Grupa 4: {Rosja} Grupa 5: {Turcja}	Grupa 1: {Brazylia, Indie, Meksyk, RPA} Grupa 2: {Chiny} Grupa 3: {Indonezja, Maleszja, Filipiny, Tajlandia} Grupa 4: {Rosja} Grupa 5: {Turcja}	Grupa 1: {Brazylia, Meksyk, RPA} Grupa 2: {Chiny} Grupa 3: {Indie, Indonezja, Maleszja, Filipiny, Tajlandia} Grupa 4: {Rosja} Grupa 5: {Turcja}	Grupa 1: {Brazylia, Indie, Indonezja, Maleszja, Filipiny, RPA, Tajlandia} Grupa 2: {Chiny} Grupa 3: {Meksyk} Grupa 4: {Rosja} Grupa 5: {Turcja}

Źródło: [www 2].

Kraje BRICSMAT odgrywają różną rolę w eksporcie i imporcie Polski, Czech, Słowacji i Węgier. We wszystkich państwach Grupy Wyszehradzkiej Chiny, Rosja i Turcja stanowiły wyodrębnione jednoelementowe grupy różniące się poziomem udziału w eksporcie i imporcie oraz zarazem stanowiące trzech najważniejszych partnerów handlowych wśród krajów BRICSMAT. W badanym okresie do czołowych odbiorców towarów wysyłanych z krajów Grupy Wyszehradzkiej, poza Unię Europejską, należała Rosja, zajmująca często pierwszą pozycję [Maciejewski, 2014, s. 220-221]. Należy nadmienić, że wśród analizowanych państw BRICSMAT towary w wymianie handlowej pomiędzy Turcją a Unią Europejską mają zagwarantowane najbardziej preferencyjne warunki dostępu do jednolitego rynku oparte na porozumieniu o unii celnej. W latach 2007-2012 Turcja była bardzo ważnym rynkiem zbytu dla słowackich towarów [Maciejewski, 2014, s. 220]. Znaczenie pozostałych państw z tej grupy, w tym także pozostałych trzech krajów BRICS – Brazylii, Indii i RPA – w wymianie handlowej było niewielkie. Szczególnie na początku badanego okresu tworzyły one dość często jedno skupisko z państwami członkowskimi ASEAN, jak i Meksykiem. Jedynie w przypadku Węgier ten ostatni kraj miał relatywnie wysoki udział w eksporcie i imporcie (ok. 3%) w porównaniu do innych państw i został wyodrębniony jako jednoelementowe skupisko w 2013 r. W późniejszych latach kraje ASEAN dość często należały do jednej grupy. W ostatnim roku analizy można także odnotować duże podobieństwo w wadze relacji z krajami BRICSMAT dla wymiany handlowej Polski i Czech. Z wyjątkiem wymiany handlowej Węgier i Czech (w 2004 r.) do jednego skupienia często należały także RPA i Meksyk. Można nadmienić, że są to dwa kraje spośród 11 państw BRICSMAT, z którymi Unia Europejska zawarła umowy o strefie wolnego handlu (tabela 6).

Obok znaczenia państw BRICSMAT w eksporcie i imporcie istotnym zagadnieniem dla analizy ich wymiany handlowej jest struktura towarowa.

3. Struktura towarowa polskiej wymiany handlowej z krajami BRICSMAT na tle pozostałych państw Grupy Wyszehradzkiej

Badanie struktury towarowej eksportu i importu Polski i pozostałych krajów Grupy Wyszehradzkiej zostało na wstępie przeprowadzone przez wydzielenie dwóch grup produktów przetworzonych i nieprzetworzonych. W poniższej tabeli przedstawiono jedynie dane wskazujące na udział towarów zaliczonych do grupy przetworzonych w wymianie handlowej Polski, Czech, Słowacji i Węgier. Artykuły nieprzetworzone stanowią dopełnienie osiągniętych udziałów do 100%.

Tabela 7. Udział towarów przetworzonych w wymianie handlowej Polski i krajów Grupy Wyszehradzkiej BRICSMAT w globalnym eksporcie w latach 2004-2013 (w %)

Kraje	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Eksport										
Czechy	90,5	91,9	93,9	91,0	93,6	94,8	93,3	85,3	90,1	88,0
Polska	76,0	83,2	80,9	81,2	86,4	77,7	81,9	76,2	74,3	74,3
Słowacja	96,7	96,4	96,2	96,7	97,2	97,9	97,6	97,4	95,4	96,4
Węgry	93,8	93,6	89,6	92,9	93,4	96,4	96,0	92,5	94,5	93,8
Import										
Czechy	78,0	75,4	79,4	78,9	77,3	78,4	80,4	80,4	81,7	81,5
Polska	66,5	72,9	68,6	75,1	76,0	77,5	74,5	70,6	74,9	70,6
Słowacja	80,9	78,4	76,8	81,0	80,7	80,7	82,7	84,0	83,7	85,3
Węgry	86,5	87,6	87,3	86,1	84,9	86,5	82,8	82,7	85,8	84,8

Źródło: [www 2].

W handlu zagranicznym Polski i pozostałych państw Grupy Wyszehradzkiej z krajami BRICSMAT dominują produkty przetworzone. W porównaniu do Czech, Słowacji i Węgier udział tej grupy towarów jest najniższy zarówno w polskim eksporcie, jak i imporcie (różnica kształtowała się na poziomie co najmniej kilkunastu punktów procentowych). Udział grupy produktów przetworzonych jest często silnie skorelowany z poziomem rozwoju gospodarczego, zależy on także od specjalizacji kraju oraz jego zasobów surowców mineralnych i artykułów rolnych. Należy również dodać, że udział towarów importowanych z krajów BRICSMAT przez Polskę, jak i pozostałe państwa Grupy Wyszehradzkiej kształtował się na niższym poziomie w porównaniu do ich eksportu (tabela 7).

W dalszej części zostanie przeprowadzona analiza podobieństwa struktury towarowej eksportu i importu Polski w porównaniu do pozostałych krajów Grupy Wyszehradzkiej. Przedmiotem badań objęto 6 grup towarów – w artykułach nieprzetworzonych wydzielono: towary żywnościowe i paliwa, natomiast produkty przetworzone podzielono na 4 podgrupy: produkty surowco- i pracochłonne⁵, produkty o niskim zaawansowaniu technologicznym i niskim wykorzystaniu kapitału ludzkiego⁶, produkty o średnim zaawansowaniu technologicznym i średnim wykorzystaniu kapitału ludzkiego⁷, produkty o wysokim zaawansowaniu tech-

⁵ Do grupy tej zalicza się m.in.: wyroby skórzane; papier i tekturę; tkaniny i dzianiny; odzież; materiały budowlane; wapno i cement [www 2].

⁶ W tej grupie przykładowymi towarami są: wlewiki i inne formy z żeliwa i stali; pręty, sztaby, kątowniki, druty, pojemniki metalowe; oprawy, okucie; sprzęt gospodarstwa domowego z metali nieszlachetnych; motocykle, rowery; przyczepy, naczepy, pojazdy kolejowe; statki, łodzie; armatura sanitarna, wodno-kanalizacyjna [www 2].

⁷ Przykładami produktów zaliczonych do tej grupy są m.in.: wyroby przemysłu chemicznego np. z gumy; turbiny parowe, silniki, maszyny i urządzenia mechaniczne np. maszyny rolnicze, ciągniki, obrabiarki; jak i pojazdy mechaniczne [www 2].

nologicznym i dużym wykorzystaniu kapitału ludzkiego⁸, wyróżnione według zaawansowania technologicznego i czynnikochłonności produkcji na podstawie klasyfikacji SITC⁹. Następnie obliczono wskaźniki struktury eksportu i importu oraz przeprowadzono grupowanie wymiany handlowej poszczególnych państw Grupy Wyszehradzkiej w relacji z krajami BRICSMAT, wykorzystując metodę Warda [Panek i Zwierzchowski, 2013, s. 97].

Tabela 8. Podobieństwo struktury eksportu z Polski i pozostałych państw Grupy Wyszehradzkiej do krajów BRICSMAT w 2004 r. i 2013 r.

Rok	Czechy	Polska	Słowacja	Węgry
2004	Grupa 1: {Brazylia} Grupa 2: {Chiny, Indie, Meksyk} Grupa 3: {Indonezja, Malezja, Rosja, RPA, Turcja} Grupa 4: {Filipiny} Grupa 5: {Tajlandia}	Grupa 1: {Brazylia, Chiny, Indonezja} Grupa 2: {Indie} Grupa 3: {Malezja} Grupa 4: {Meksyk, Filipiny, Rosja, Tajlandia} Grupa 5: {RPA, Turcja}	Grupa 1: {Brazylia, Meksyk, RPA} Grupa 2: {Chiny, Turcja} Grupa 3: {Indie, Indonezja, Malezja} Grupa 4: {Filipiny} Grupa 5: {Rosja, Tajlandia}	Grupa 1: {Brazylia, Chiny, Malezja, Meksyk, Filipiny, Tajlandia} Grupa 2: {Indie} Grupa 3: {Indonezja} Grupa 4: {Rosja} Grupa 5: {RPA, Turcja}
2013	Grupa 1: {Brazylia} Grupa 2: {Chiny, Indie, Meksyk, Rosja, RPA, Turcja} Grupa 3: {Indonezja} Grupa 4: {Malezja, Tajlandia} Grupa 5: {Filipiny}	Grupa 1: {Brazylia, Meksyk, Tajlandia, Turcja} Grupa 2: {Chiny, Malezja} Grupa 3: {Indie} Grupa 4: {Indonezja, Filipiny} Grupa 5: {Rosja, RPA}	Grupa 1: {Brazylia, Indonezja, Meksyk, Rosja, RPA, Tajlandia} Grupa 2: {Chiny} Grupa 3: {Indie, Malezja} Grupa 4: {Filipiny} Grupa 5: {Turcja}	Grupa 1: {Brazylia, Indonezja, Malezja, Meksyk} Grupa 2: {Chiny, Indie, Tajlandia} Grupa 3: {Filipiny} Grupa 4: {Rosja, Turcja} Grupa 5: {RPA}

Źródło: [www 2].

W badanym okresie zachodziły dość istotne zmiany w zakresie kształtowania się struktury towarowej eksportu. W polskim eksporcie do krajów BRICSMAT jedynie Indie w 2004 r. i 2013 r. tworzyły pojedyncze skupienie. Strukturę sprzedaży na rynek tego kraju charakteryzował relatywnie wysoki udział towarów o niskim zaawansowaniu technologicznym i niskim wykorzystaniu kapitału ludzkiego, najniższy wśród krajów BRICSMAT udział towarów o wysokim zaawansowaniu technologicznym i dużym wykorzystaniu kapitału ludzkiego, oraz stanowiący około 27% udział produktów o średnim zaawanso-

⁸ Do grupy tej zaklasyfikowane są np.: chemikalia organiczne i nieorganiczne, aparatura medyczna i farmaceutyki; sprzęt telekomunikacyjny; aparatura pomiarowa i sprzęt optyczny; statki powietrzne i urządzenia do nich; maszyny biurowe i komputery [www 2].

⁹ Podział ten umożliwia nie tylko wskazanie różnic wynikających z zaawansowania technologicznego, występujących w wymianie handlowej pomiędzy badanymi państwami, może on także świadczyć o posiadaniu nowoczesnej i innowacyjnej, albo przestarzałej struktury handlu, jak i całej gospodarki kraju [Czarny i Śledziwska, 2012, s. 140].

waniu technologicznym i średnim wykorzystaniu kapitału ludzkiego. W ramach pozostałych grup występujących w eksporcie z Polski do krajów BRICS MAT trudno jest zauważyć pewne prawidłowości. Grupę 1. w ostatnim roku analizy tworzyły 4 kraje – Brazylia, Meksyk, Tajlandia i Turcja. W strukturze polskiego eksportu do tych państw około 80% stanowiły produkty przemysłowe, wśród których dominowały towary wymagające zarówno średniego, jak i wysokiego zaangażowania technologicznego. W przypadku sprzedaży polskich produktów do Chin i Malezji odnotowano natomiast najniższy udział towarów przemysłowych wśród wszystkich krajów BRICS MAT. Cechą wyróżniającą eksport do Rosji i RPA był kilkunastoprocentowy udział towarów praco- i surowcowych. Eksport z Czech i Słowacji do grupy BRICS MAT charakteryzował się występowaniem trzech jednoelementowych skupisk. W przypadku obu tych krajów można odnotować pojawienie się jednej grupy składającej się z 6 państw, których struktury importu były do siebie zbliżone (tabela 8).

Tabela 9. Podobieństwo struktury importu z krajów BRICS MAT do Polski i pozostałych państw Grupy Wyszehradzkiej w 2004 r. i 2013 r.

Rok	Czechy	Polska	Słowacja	Węgry
2004	Grupa 1: {Brazylia} Grupa 2: {Chiny, Indonezja, Malezja, Filipiny} Grupa 3: {Indie} Grupa 4: {Meksyk, RPA, Tajlandia, Turcja} Grupa 5: {Rosja}	Grupa 1: {Brazylia} Grupa 2: {Chiny, Indie} Grupa 3: {Indonezja, Filipiny, Tajlandia} Grupa 4: {Malezja, Meksyk, RPA, Turcja} Grupa 5: {Rosja}	Grupa 1: {Brazylia, Meksyk, Tajlandia} Grupa 2: {Chiny, RPA, Turcja} Grupa 3: {Indie, Indonezja} Grupa 4: {Malezja, Filipiny} Grupa 5: {Rosja}	Grupa 1: {Brazylia, Indie, Turcja} Grupa 2: {Chiny, Indonezja, Malezja, Filipiny} Grupa 3: {Meksyk, Tajlandia} Grupa 4: {Rosja} Grupa 5: {RPA}
2013	Grupa 1: {Brazylia} Grupa 2: {Chiny, Malezja, Meksyk, Filipiny, Tajlandia} Grupa 3: {Indie} Grupa 4: {Indonezja, RPA, Turcja} Grupa 5: {Rosja}	Grupa 1: {Brazylia} Grupa 2: {Chiny, Indie, Turcja} Grupa 3: {Indonezja, Malezja, Filipiny, Tajlandia} Grupa 4: {Meksyk, RPA} Grupa 5: {Rosja}	Grupa 1: {Brazylia, Meksyk, Tajlandia} Grupa 2: {Chiny, Malezja, Filipiny} Grupa 3: {Indie, Indonezja, Turcja} Grupa 4: {Rosja} Grupa 5: {RPA}	Grupa 1: {Brazylia} Grupa 2: {Chiny, Malezja, Meksyk, Filipiny} Grupa 3: {Indie, Indonezja, RPA, Tajlandia} Grupa 4: {Rosja} Grupa 5: {Turcja}

Źródło: [www 2].

W strukturze importu wszystkich państw Grupy Wyszehradzkiej odnotowano występowanie jednoelementowego skupiska w przypadku Rosji. W porównaniu do pozostałych państw BRICS MAT zakupy pochodzące z rosyjskiego rynku wyróżniały się co najmniej 75% udziałem paliw w wartości produktów importowanych przez każdy z badanych krajów Europy Środkowej i Wschodniej. Dość często jednoelementowe skupisko tworzyła także Brazylia. We wszystkich

krajach, z wyjątkiem Słowacji importowano z niej relatywnie wysoki odsetek towarów żywnościowych (około 20% zakupów dokonywanych na rynku tego kraju). W przypadku Czech, Słowacji i Węgier do jednej grupy zostały zaliczone Chiny, Malezja i Filipiny. Nabywane w nich produkty przetworzone o wysokim zaawansowaniu technologicznym i dużym wykorzystaniu kapitału ludzkiego stanowiły w granicach 70%-80% wartości importu. Udział tej grupy towarów w imporcie Polski kształtował się na o wiele niższym poziomie w porównaniu do Czech i Węgier (tabela 9).

Struktura importu wydaje się być bardziej stabilna w zakresie wyróżnionych grup państw tworzących często od trzy- do pięcioelementowe skupiska. W latach 2004-2013 zachodziły w niej ponadto o wiele mniejsze zmiany miejsc poszczególnych krajów w wyodrębnionych grupach w porównaniu do eksportu (tabela 9).

Podsumowanie

Kraje BRICSMAT należące do rynków wschodzących odgrywają coraz większą rolę we współczesnej gospodarce światowej. Pomimo występowania wielu podobieństw, będących chociażby skutkiem ich dynamicznego rozwoju gospodarczego, stanowią one jednak nadal zróżnicowaną grupę państw nie tylko pod względem udziału we współczesnej gospodarce światowej, ale i w globalnej wymianie handlowej. W zakresie wymiany towarów główną rolę w analizowanej grupie państw odgrywają Chiny.

W latach 2004-2013 nastąpił wzrost udziału wymiany handlowej Polski i pozostałych krajów Grupy Wyszehradzkiej z państwami spoza Unii Europejskiej, wśród nich z badanymi gospodarkami wschodzącymi – BRICSMAT. Najsilniejsze powiązania handlowe, zarówno w eksporcie, jak i imporcie Polski, Czech, Słowacji oraz Węgier odnotowano z Chinami, a także z Rosją. Wśród analizowanej grupy krajów ważnym partnerem handlowym państw Grupy Wyszehradzkiej, a szczególnie Słowacji, jest Turcja. Pozostałe państwa BRICSMAT nie odgrywają istotnej roli w handlu zagranicznym Polski i pozostałych krajów Grupy Wyszehradzkiej.

W badanym okresie zachodziły dość istotne zmiany w zakresie kształtowania się struktury towarowej eksportu Polski i pozostałych państw Grupy Wyszehradzkiej. Przeprowadzona analiza nie pozwoliła jednak na sformułowanie jednoznacznego wniosku o wykształceniu się względnie stałych grup o podobnej strukturze eksportu dla 11 krajów BRICSMAT. W strukturze importu Polski, Czech, Słowacji i Węgier zachodziły natomiast o wiele mniejsze zmiany w porównaniu do ich eksportu.

Literatura

- Agarwal M. (2008), *The BRICSAM Countries and Changing World Economic Power: Scenarios 2050*, CIGI Working Paper Series: Shifting Global Power, No. 39, www.cigionline.org, (dostęp: 15.08.2014).
- Chinese and American GDP Forecast*, www.economist.com, 20.11.2013.
- Czarny E., Śledziwska K. (2012), *Międzynarodowa współpraca gospodarcza w warunkach kryzysu gospodarczego. Wnioski dla Polski*, PWE, Warszawa.
- Dating Game. When Will China Overtake America?*, www.economist.com, 16.12.2010.
- Klecha-Tylec K. (2011), *Kraje Azji Wschodniej wobec współczesnego światowego kryzysu gospodarczego*, [w:] S. Miklaszewski, J. Garlińska-Bielawska, J. Pera (red.), *Natura i różnorodność przebiegu światowego kryzysu gospodarczego*, Difin, Warszawa.
- Klecha-Tylec K. (2013), *Regionalizm w teorii i praktyce państw Azji Wschodniej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Maciejewski M. (2014), *Eksport towarów przemysłowych na rynki pozaunijne*, [w:] S. Wydymus, B. Pera (red.), *Perspektywy rozwoju polskiego eksportu do krajów pozaunijnych*, Difin, Warszawa.
- OECD (2013), *Economic Outlook*, OECD Paris, No. 1.
- OECD (2012), *Looking to 2060: Long-term Global Growth Prospects*, OECD, Paris.
- Panek T., Zwierzchowski J. (2013), *Statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej. Teoria i zastosowanie*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa.
- Puślecki Z.W., Walkowski M., Szymczyński T.R. (2011), *Unia Europejska wobec wzrostu konkurencyjności Brazylii, Rosji, Indii i Chin (BRIC)*, Dom Wyd. ELIPSA, Warszawa.
- PwC (2013), *The World in 2050: The BRICS and Beyond: Prospects, Challenges and Opportunities*, www.pwc.com.uk, (dostęp: 17.08.2014).
- Wilson D., Purushothaman R. (2003), *Dreaming with BRICS: The Path to 2050*, Goldman Sachs, www.goldmansachs.com, (dostęp: 17.08.2014).
- Wojtyna A. (2010), *Gospodarki wschodzące w obliczu kryzysu finansowego: duża odporność czy podatność?*, „Gospodarka Narodowa”, nr 9.
- Żukrowska K. (2012), *Harnessing globalization – czyli ujarzmienie globalizacji – nowe pojęcie w stosunkach międzynarodowych*, [w:] K. Żukrowska (red.), *Harnessing Globalization czyli ujarzmienie globalizacji. Globalizacja jako motor na rzecz rozwoju*, Oficyna Wydawnictwo SGH, Warszawa.
- [www 1] <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu>, (dostęp: 10.09.2014).
- [www 2] <http://unctadstat.unctad.org>, (dostęp: 31.08.2014).

**BRICSMAT COUNTRIES AS FOREIGN TRADE PARTNERS
OF THE VISEGRAD GROUP**

Summary: The purpose of the paper is to present the foreign trade of Poland, Czech Republic, Slovakia and Hungary with BRICSMAT countries during 2004-2013. This is also an attempt to determine their significance in the trade exchange of the Visegrad Group, both in the geographical as well as goods structure. In the article a place of BRICSMAT countries was determined in the contemporary world economy and in the global trade. Afterwards, the trade exchange of Poland and remaining states of the Visegrad Group with BRICSMAT countries was presented. At the end of the paper the changes of the Polish export and import structure with BRICSMAT countries was analyzed. The results were compared with Czech Republic, Slovakia and Hungary structure of trade. The taxonomical methods of grouping objects were applied to show the similarities in the trade structure.

Keywords: BRICSMAT countries, foreign trade, Poland, the Visegrad Group, trade structure.